

PYGMALION – GEORGE BERNARD SHAW (*1856 †1950)

<u>Námět:</u>	Název hry podle antického sochaře Pygmaliona, který si vytvořil ženu snů a prosí bohy, aby ji oživil. Oni tak učiní.
<u>Téma a motiv:</u>	emancipace žen, otázka lidské důstojnosti, snaha vyučit spodinu vyšším způsobům, květiny, bačkory
<u>Časoprostor:</u>	Anglie – Londýn, počátek 20. století
<u>Kompoziční výstavba:</u>	Chronologický děj, forma scénáře, 5 dějství, doslov – zobrazuje osudy jednotlivých postav
<u>Literární druh a žánr:</u>	drama – komedie, forma - próza replika – monology, dialogy
<u>Postavy:</u>	<p>Líza Doolittlová – prostořeká pouliční květinářka, jež vyrůstala v chudých poměrech, mravně i citově založená, naprosto přirozená, půvabná a bystrá, bude převychována p. Higginsem na dámu, sní o vlastním květinářství, vezme si Freddyho</p> <p>Henry Higgins – postarší profesor fonetiky, který dokáže lidi zařadit 6 mil podle přízvuku, miluje svou práci, jeho chování je místy hrubé až arogantní, cynický k citům druhých, soudí lidi stejně bez ohledu na postavení, vsadí se se svým přítelem Pickeringem, že z Lízy do 6 měsíců udělá dámu</p> <p>plukovník Pickering – Higginsův přítel, který je expertem na indické jazyky, chová se jako pravý gentleman a na rozdíl od svého přítele se zajímá o city člověka, stará se o Lízu po dobu sázky</p> <p>paní Pearceová – hospodyně v domě pana Higginse, milá, starostlivá a svého pána zná velmi dobře, stará se o Lízu</p> <p>Alfréd Doolittle – otec Lízy, pracuje jako popelář a má stejný slovník jako jeho dcera, jeho zálibou je pití</p> <p>paní Higginsová – slušná, společenská a mravně založená žena, nakonec Líze pomáhá, jelikož se jí nelíbí chování vlastního syna</p> <p>Nepomuk – (Zarostlý Dick) tlumočník, rozpozná 32 jazyků, bývalý žák Higginse, prohlásil Lízu za maďarskou princeznu</p> <p>Freddy – nesmělý mladík, syn paní Hillové, zamilovaný do Lízy, sám by se neuživil</p> <p>Další... Klára (sestra Freddyho), paní Higginsová (matka Henryho, má ráda Lízu)</p>
<u>Vyprávěcí způsoby:</u>	forma divadelního scénáře
<u>Typy promluv:</u>	dialogy
<u>Jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku:</u>	výstižná charakteristika postav, jazyk – hovorový, jednoduchý, chvílemi až nespisovný, vulgarismy, knižní, archaismy, opakování slov velká část je věnovaná scénickým poznámkám nejen na začátku, chybný slovosled vět, pasáže s vysvětlivkami: co a proč kdo dělá
<u>Tropy a figury a jejich funkce ve výňatku:</u>	ironie, hyperbola, přirovnání

Kontext autorovy tvorby:

- Anglický dramatik irského původu, kritik a esejista, nositel Nobelovy ceny za literaturu (1952).
- Jeho dílo je velice rozsáhlé, což také umožnil i jeho vysoký věk.
- Narodil se do protestantské rodiny, otec alkoholik a neúspěšný obchodník s obilím, matka zpěvačka, která ho ovlivnila.
- Na počátku 20. století byl jedním z nejčtenějších světových spisovatelů, jeho názory utvářely veřejné mínění.
- Uznání si vydobyl nejen jako dramatik, ale také jako mistr vtipů, ostrého slova a paradoxu.
- Velice proslavené jsou jeho citáty, vtipná okomentování všeho dění, satirické komentáře.
- Napsal celkem přes 70 her, ve svých dramatech kritizoval Shaw doslova vše – falešnou morálku, měšťanský, hloupost, pokrytectví, falešnost, prostě veškeré lidské vlastnosti.
- Využíval také historická témata, které na scéně oživoval především autorův vtip a neodolatelné dialogy.
- Byl členem Fabiánské společnosti, která usilovala o nastolení socialismu parlamentní cestou, nikoli revolucí byl přesvědčený socialista.
- Byl ovlivněn například filozofem Bergsonem, hudebním skladatelem Wagnerem.
- Jako přesvědčený socialista navštívil Rusko, ale přednášel i v USA či jižní Africe.
- Měl jen základní vzdělání.
- **Je považován za zakladatele moderního anglického dramatu.**

Dílo: Svatá Jana (drama), Nebeský fotbal a jiné povídky, Milionářka

Literární / obecně kulturní kontext

Světová literatura 1. pol. 20. stol., která trvala do roku 1945. Literatura se tehdy dělila na tradiční (zde patří i ztracená generace) a experimentální, začala se udělovat NC za literaturu

3 proudy: **1) proud realistický** – autoři se vrací k realismu, používají klasické umělecké prostředky, dochází k zaměření se na psychický a citový život jedince (autoři ztracené generace)

2) proud experimentální – experimentace ve způsobu vyprávění, s jazykem, ubývá dějovosti, složitá symbolika, prvky absurdity, čtenář si musí dost sám domýšlet, konfrontace vnitřního světa s okolím (Kafka)

představitelé: **Marcel Proust** (Hledání ztraceného času – román) **James Joyce** (Odysseus)
Virginie Woolfová (K majáku, Orlando)

3) proud překračující tabu – zobrazovaly se erotické náměty, sex a homosexualita vznikají nová uskupení a hnutí (PEN klub), spisovatele spojuje i rozděluje světový i politický názor, především důležitý postoj k válkám, náboženství, fašismu, demokracii, komunismu, nacismu

Tvořili ve stejné době:

- Francie např. **H. Barbusse** (Oheň) nebo **A. de Saint – Exupéry** (Malý princ, Noční let, Letec, Citadela), **A. France** (Ostrov tučňáků), **André Gide** (Penězokazi), **Francois Mauric** (Klubko zmijí) **R. Rolland** (Petr a Lucie)
- Anglie **G. B. Shaw** (Pygmalion), **John Galsworthy** (Sága rodu Forsytů), **Robert Graves** (Já, Claudius)
- Německo např. **T. Mann** (Buddenbrookovi), **E. M. Remarque** (Na západní frontě klid, Nebe nezná vyvolených, Cesta zpátky) nebo **L. Feuchtwanger** (Židovka z Toleda, Goya), **H. Mann** (Profesor Neřád)
- Amerika **E. Hemingway** (Sbohem, armádo, Komu zvoní hrana, Stařec a moře), **S. F. Fitzgerald** (Velký Gatsby, Něžná je noc), **John Steinbeck** (Pláň Tortilla, Hrozný hněvu, O myších a lidech)

Obsah Pygmalionu:

Za deštivého dne profesor Higgins slyší před divadlem hroznou angličtinu Lízy, která se snaží prodávat své květiny. Ostatní lidé osočují Higginse z toho, že je policajt, protože si zapisuje všechno, co slyší, ale to dělá kvůli fonetiky. Seznámí se zde i s plukovníkem Pickeringem, kterého pozve k sobě domů, a hrubě nařkne Lízu za její výslovnost. Při zjištění, že by ji mohl naučit správné výslovnosti, díky čemuž by si později mohla otevřít své vysněné květinářství, se ho rozhodne navštívit.

Výuku platí Pickering, který zpočátku nevěří, že je Higgins schopný za půl roku udělat z Lízy dámu, a tak se vsadí. Líza, aniž by to věděla, se velmi snaží, je šikovná a má dobrý sluch, ale tím že na ni občas Higgins naléhá, tak mu vzdoruje. Ze začátku se Líza nechtěla vzdát ani svého oblečení.

Prvně ji Higgins vezme do společnosti ke své matce, kde se má držet pouze tématu o počasí, avšak poté ji to trochu ujede a ona se začne vyjadřovat skoro podobně jako dříve. Na návštěvě potkala Freddyho, který se do ní zamiloval, ačkoliv se už poprvé mohli setkat před divadlem. Matka po celém „představení“ krotí Higginsovo nadšení a říká mu, že bude mít s Lízou ještě spoustu práce.

Další akcí je ples v Buckinghamském paláci, kde ji všichni pokládají za maďarskou šlechtičku a nikoho ani nenapadlo, že kdysi pocházela z chudých poměrů. Po návratu domů se Higgins s plukovníkem radují, že mají vyvedený experiment s Lízou za sebou, ale v tom okamžiku se o ni přestávají zajímat. Nikdo ji ani nepochválí a z toho důvodu se Líza frustrací rozpláče, hodí po Higginsovi jeho papuče a hodlá ho opustit. Avšak si uvědomí, že nemá ke komu jít a uteče k jeho matce.

Další den se tam Higgins objeví a chce nahlásit na policii ztrátu Lízy. Nakonec se spolu všichni tři usmíří, i když Higgins snáší těžce Lízinu lásku k Freddymu, jelikož ji tajně miluje, ale nechce si to přiznat. V závěru se Líza setká s otcem, jenž díky Higginsovi zbohatl a žení se (je díky penězům ve vyšší třídě). Líza nakonec pozná, že není Higginsovi lhostejná, ale stejně se rozhodne žít svůj život s Freddym, s kterým budou vést své vlastní květinářství.